

zicije, obrada gradiva, korištenje gradiva, aktivnosti vezane uz obrazovanje i javnost, publikacije arhiva, Steven Spielberg, židovski filmski arhiv te dodatka – publikacije koje se temelje na gradivu arhiva. Hebrejski tekst izvješća popraćen je fotografijama i ilustracijama. Izvješće je kratko i sažeto, tekst 8 poglavlja je na 15 kartica.

U uvodu su izneseni osnovni podaci o arhivu, u poglavlju osoblje i budžet se navodi broj zaposlenika i iznos budžeta, čijih se 75% troši na plaće, 17% na aktivnosti arhiva, a 18% na administraciju i održavanje zgrade. U poglavlju o akvizicijama popisane su akvizicije, a uz naziv fonda su i osnovni podaci o količini u dužnim mjerima. U poglavlju o obradi gradiva navedeni su fondovi u sređivanju i sređeni fondovi, a na kraju su poglavlja podaci o kompjutorizaciji gradiva. Poglavlje o korištenju gradiva počinje tablicom s usporednim podacima o korisnicima za godine 1997, 1998, 1999. i 2000. U 2000. ukupan broj posjeta korisnika iznosio je 5.980, bilo je 810 novih korisnika, dnevno je arhiv posjetilo 24,1 korisnika koji su koristili 38.110 predmeta i 4.980 knjiga i časopisa, a za korisnike je izrađeno 146.100 kseroks kopija. Svaki se mjesec e-mailom arhivu obratilo 80 korisnika. U nastavku su navedene teme koje su najviše zanimale korisnike, kao i popis ustanova koje su u razne svrhe koristile gradivo arhiva. U poglavlju o aktivnostima vezanima uz obrazovanje i javnost navode se grupe koje su posjetile arhiv, kao i organizirane izložbe. Poglavlje o publikacijama posvećeno je izdavačkoj djelatnosti arhiva. U poglavlju o filmskom arhivu opisane su njegove aktivnosti tijekom 2000. godine.

U dodatku su navedene i 24 publikacije nastale radom na gradivu arhiva, koje je knjižnica arhiva zaprimila od 1999. godine.

Živana Hedbeli

La Gazette des Archives, Paris, 2000.

Prikaz obuhvaća dva dvobroja časopisa Udruženja francuskih arhivista objavljena tijekom 2000. godine.

Br. 188-189, Le personnel communal face à son histoire

Ovaj dvobroj časopisa posvećen je savjetovanju održanom u Reimsu 24. i 25. studenoga 1994. godine. Savjetovanje pod nazivom *Općinski službenici nasuprot svoje povijesti; novi pristupi, novi ulogi*, organizirao je, uz Udruženje francuskih arhivista, i Nacionalni centar za lokalnu upravu.

Uz pozdravne riječi predstavnika organizatora i grada Reimsa, objavljeno je četrnaest izlaganja sudionika savjetovanja. Izlaganja su podijeljena u tri skupine. Prva skupina nosi zajednički naziv *Necijenjena povijest*. Joël Delaine, suosnivač radne

grupe za povijest općinskih službenika, u svom izlaganju istaknuo je neke osnovne probleme i postavke koje su poslužile kao baza za daljnja istraživanja i organiziranje ovog skupa. François Monnier smatra zahtjev za proučavanjem povijesti službenika razumnim i potrebnim, jer povijest uprave, centralne i lokalne, ne zna gotovo ništa o povijesti službenika. Iznio je nekoliko tema za istraživanje, kao: obrazovanje službenika, njihovo regrutiranje, napredovanje u službi, rukovođenje, zarada, umirovljenje, žene zaposlene u upravi, privatni život službenika, organizacija života i rada u uredu, problem starenje zaposlenika, koji se očituje, na primjer, u njihovu opiranju uvođenju novih metoda rada. Ujedno predlaže glavne zadatke: očuvanje cjelokupne dokumentacije vezane uz službenike uprave i institucija koje joj pripadaju, očuvanje dokumentacije starih mirovinskih fondova te stvaranje usmenih arhiva prema sjećanjima umirovljenih i starijih službenika. Izvore za proučavanje povijesti općinskih službenika posebno je opisala Anne Lebel.

Druga skupina izlaganja odnosi se na raznolikost metodoloških pristupa. Colette Grandclaudon govori o Nacionalnom centru za lokalnu upravu, kao mjestu nastanka suvremenih zapisa o općinskim službenicima. Pierre Morin, sa stajališta rukovoditelja, nastojao je prikazati vezu između upravljanja i poznavanja povijesti uprave te organizacijske kulture. Povjesničarka prava Catherine Lecomte osvrnula se na statut općinskih službenika, dok je Claude Pennetier, kao povjesničarka društva, iznijela svoje gledanje na istraživanje povijesti općinskih službenika.

U trećoj skupini izlaganja, nazvanoj *Povijesni demarš, iskustva i svjedočenja*, nalazi se šest izlaganja. Ističemo izlaganje Corinne Porte, arhivistkinje grada Chartresa, o prikupljanju usmenih svjedočenja službenika u gradskoj upravi Chartresa. Ideja o stvaranju usmene memorije općinske administracije nastala je iz potrebe arhivista grada Chartresa, suočenih sa stalnim problemima pri sređivanju gradiva i istraživanju. Sjećanja starijih kolega često su puta pomogla u rješavanju situacija, što je navelo arhiviste da ozbiljno shvate postojanje jedne usmene baštine, bogate i promjenljive. Suvremena arhivska praksa zanemaruje ono što ostaje bez pisanog traga, pisani zapis je ono što se trajno čuva, dok je "usmeni arhiv" nepostojan i nestaje umirovljenjem službenika. U izlaganju je obrazložen način na koji se pristupilo prikupljanju svjedočenja te metodologija. Slučaj je pokazao da arhivisti ne moraju više biti shvaćani samo kao čuvari, već i kao stvaratelji zapisa.

Na kraju dvobroja objavljeni su sažeci debata i okruglih stolova održanih tijekom savjetovanja.

Br. 190-191, Les archives des architectes

Tema ovog dvobroja časopisa je arhitektonsko gradivo. U uvodnom članku Cécile Souchon i David Peyceré, objašnjavaju podrijetlo suradnje Udruženja fran-

cuskih arhivista i Arhivskog centra Francuskog instituta za arhitekturu. Naime, arhivisti Francuskog instituta za arhitekturu bili su suočeni sa stalnim prirastom arhitektonskog gradiva, ali bez pravih rješenja o arhivskoj skrbi za nj. U takvoj situaciji i bez prave pomoći od strane Službe za karte i planove Nacionalnog arhiva zadužene za arhitektonsko gradivo, obratili su se za pomoć Udruženju francuskih arhivista te je 1996. godine formirana radna grupa arhivskih stručnjaka iz cijele zemlje. Definiirajući problem odredili su područja koja treba istražiti, a to su cilj prikupljanja i skrbi o arhitektonskom gradivu, zatim temeljno pitanje sređivanja i odabiranja arhitektonskog gradiva te saznanja o sličnim iskustvima izvan Francuske.

Neki od rezultata gotovo četverogodišnjeg rada ove radne skupine, predstavljene su u ovom dvobroju časopisa. Prilozi su podijeljeni u tri skupine, dok je na kraju rečnik stručnih pojmova i izraza te bibliografija.

Prva skupina radova bavi se arhivskim gradivom arhitekata. U svom radu o *Francuskoj arhitekturi u XX. stoljeću*, David Peyceré ističe kako je arhitektura u Francuskoj tijekom cijelog stoljeća bila pod rastućim utjecajem države te kratko predstavlja neka državna tijela nadležna za arhitekturu, o čijem radu svjedoče brojni pisani tragovi pohranjeni u arhivima. Ovom radu dodana je komparativna tablica Sonie Gaubert o *Razvoju misije arhitekata u XX. stoljeću*, sačinjena na temelju četiri osnovna dokumenta koja su tijekom stoljeća uređivala struku. Smatrajući da je arhitektonsko gradivo najuputnije sređivati prema projektima na koje se odnosi, David Peyceré, u članku *Život projekta: struktura karakterističnog dosjea*, predstavlja osnovne aktere u nastanku jednog projekta i njegovoj eventualnoj realizaciji. Potom nudi precizno razrađenu tipologiju, s arhivističkog stajališta, dokumenata koji nastaju stvaranjem jednog arhitektonskog projekta. Tipologija pisanih dokumenata, grafičkih dokumenata, maketa, fotografija i drugih tiskanih dokumenata koji čine jedan projekt, prikazana je i u obliku tablice prema fazama nastanka projekta. Alice Thomine u svom radu *Informatika u arhitekturi: upotreba i problemi konzervacije*, na temelju provedenog upitnika iznosi spoznaje vezane uz upotrebu računala u arhitektonskim uredima pri izradi projekata te vezano uz to probleme čuvanja tako nastalih elektroničkih zapisa. U članku *Izlučivanje iz dosjea arhitektonskih projekata: skica klasifikacijske liste*, David Peyceré predlaže klasifikacijsku listu s rokovima čuvanja, oblikovanu prema iskustvima Francuskog instituta za arhitekturu za sve dosjee, od koncepcije do realizacije određenog arhitektonskog projekta, u gradivu nastalom radom arhitekata. Izlučivanja koja predlaže imaju za cilj smanjenje mase zapisa za oko 40%, uz očuvanje većine značajnih elemenata. Ipak, ovakve drastične mjere predlažu se samo za arhitektonsko gradivo nastalo nakon Drugog svjetskog rata. Ovaj rad prate dva primjera izlučivanja arhitektonskog gradiva. Prvi je primjer Jacquesa Ponsa o izlučivanju u fondu *Ured Dépruneaux*, gradivu nastalom u drugoj polovini XX. stoljeća radom pokrajinskog arhitektonskog ureda arhitekta Michaela

Dépruneaux, a u drugom David Peyceré opisuje izlučivanje provedeno na fondu arhitekta *André Chatelina*, pohranjenom u Francuskom institutu za arhitekturu. O inventarima arhivskog gradiva arhitekata govori rad Cécile Souchon. Nakon podsjećanja na karakteristike zajedničke fondovima arhitekata pohranjenim u većini arhiva, autorica je analizirala šest inventara arhitektonskog gradiva pokrajinskih arhiva i jedan inventar Arhivskog centra Francuskog instituta za arhitekturu te istaknula kako nepostojanje stroge norme opisa primjenjive na arhitektonsko gradivo ostavlja prostor za pojedinačna rješenja. U radu Sonie Gaubert, *Načela sređivanja i obavijesna pomagala u Arhivskom centru Francuskog instituta za arhitekturu* uz kratki prikaz osnutka, nadležnosti i rada ovog Arhivskog centra, izložene su metode sređivanja gradiva koje se danas ondje koriste, a koje su rezultat desetogodišnjeg iskustva u radu s tako kompleksnim gradivom kao što je arhitektonsko. Autorica ukratko podsjeća na rizike koji su pratili njihovo uvođenje, na poteškoće, koliko konceptualne toliko i materijalne, ali i na rješenja usvojena za svaki pojedini slučaj. Na kraju je dotaknuto i pitanje informatizacije obavijesnih pomagala te je predstavljena baza podataka *Archivecture*, stvorena u samom Francuskom institutu za arhitekturu. Alice Thomine u članku *Što učiniti s arhivom u jednom arhitektonskom uredu?*, zapravo "priručniku" za arhitekate, dala je sažete i jasne upute za sređivanje, odabiranje, izlučivanje i čuvanje konvencionalnih i nekonvencionalnih zapisa nastalih radom arhitektonskog ureda. Upute se odnose na završene predmete, ali i one koji su još uvijek aktivni. Cilj im je osigurati određeni stupanj sređenosti gradiva arhitekata ili arhitektonskih ureda prije njegove eventualne predaje u nadležni arhiv.

Druga skupina radova posvećena je spisima koji nastaju izgradnjom objekata za javnu upotrebu. Vivienne Miguet u svom radu sugerira principe odabiranja za ovakvu vrstu gradiva, dok je François Watel prikazao klasifikacijski plan gradiva izgradnje objekata u francuskom Ministarstvu vanjskih poslova. Autor je koristio primjer izgradnje francuskog veleposlanstva te je prema fazama u nastanku i realizaciji projekta izgradnje sve spise hijerarhijski strukturirao u serije, podserije, dosjee i poddosjee.

Posljednja tema o kojoj je objavljen samo jedan članak je javna, to jest državna kontrola izgradnje. U svom radu *Grđevna dozvola; primjer Saint-Étiennea*, Anne-Catherine Marin ukazuje na povijesni kontekst građevne dozvole, tog središnjeg i obveznog dokumenta neophodnog za izgradnju te njenu suvremenu zakonsku određenost. Prikazane su strukture dvaju dosjea građevnih dozvola, dozvole koja se izdaje za izgradnju objekta i one za "manje" radove, npr. adaptaciju ili nadozgradnju, a prema praksi Urbanističke službe grada Saint-Étiennea. Uz to navedeni su rokovi čuvanja te postupak izlučivanja koji se kod dosjea građevnih dozvola primjenjuje u Gradskom arhivu Saint-Étiennea.

Rječnik stručnih pojmova i izraza, objavljen na kraju dvobroja, sastavljen je za potrebe arhivista. On ne sadrži stručne arhivističke pojmove, već pojmove vezane uz arhitekturu, urbanizam i izgradnju, definirane prema važećim zakonskim propisima.

Ivana Prgin

ARHIVI. Glasilo Arhivskog društva in arhivov Slovenije. Letnik XXIII, št. 2, Ljubljana 2000, 294 str.

Ovo je drugi broj časopisa Arhivističkog društva i arhiva Slovenije iz 2000. godine. Sam časopis podijeljen je na 10 cjelina: I. Članci i rasprave, II. Iz prakse u praksu, III. Iz arhivskih fondova i zbirki, IV. O radu Slovenskog arhivističkog društva, V. O radu arhiva i o skupovima, VI. Ocjene i izvješća o izdanjima i izložbama, VII. Osobne vijesti, VIII. Nove akvizicije arhiva, IX. Bibliografija arhivskih djelatnika, X. Sažeci.

Članci i rasprave predstavljaju bogat prikaz različitih tema s polja arhivistike. Svaki članak ima sažetak na slovenskom i engleskom jeziku. Branko Radulović je u članku *Arhivsko gradivo o koruškom plebiscitu u slovenskim arhivima* dao osvrt na arhivsko gradivo o koruškom plebiscitu koje se čuva u slovenskim arhivima i drugim institucijama kulturne baštine. Spomenut je Arhiv Republike Slovenije te Institut za narodnosna pitanja.

Gozard Stariha člankom *Vodeno pravo i vodeni zakoni*, vodi nas u razdoblje Austro-Ugarske koja je 1869. godine uvela prvi vodeni zakon za čitavu Monarhiju, na osnovi čega su doneseni i ostali državni zakoni i uredbe koji su uveli i vodene knjige, predstavljajući i danas bogat povijesni izvor.

Wilhem Wadl u radu, *Pitanje troškova u austrijskoj arhivskoj djelatnosti* dotakao se problema troškova na primjeru Koruškog državnog arhiva u Celovcu, a glavni problem se postavio u odnosu na današnju informacijsku službu, te je dan model izračuna troškova u Koruškom državnom arhivu.

Matevž Košir donosi u svom članku, *Rad državne registrature u arhivima pokrajinskih sabora od nastanka registraturnog razdoblja u 16. st. do upravnih reformi Marije Terezije*, povijesni pregled uredskog poslovanja od 15. odnosno 16. stoljeća. Kako je važnost pokrajinskih arhiva rasla, tako je i njihova administracija postajala sve veća. Autor nam daje opis odgovornosti i poslova službenika u registraturi, te odnos između pisarnice i arhiva pokrajinskih sabora.

Saša Serše svojim radom *Začeci obrtnog školstva u Kranjskoj u razdoblju 1750-1850*. donosi zanimljiv tekst koji se odnosi na prve obrtne škole na području